

Põhjamaine käesirutus prantslaslike tiibade poole

"Rahva Hääl"
27. III 1992

MULJE

J. Massenet' ooper "Manon" "Estonia" teatris.

Lavastaja Jussi Tapola, dirigent Arvo Volmer, kunstnik Eldor Renter, esietendus 25. märtsil.

Meie ooperipublik on kasvanud üles Verdi vaimus ja tema sügavalt dramaatilisest ning võimsate kulinatsioonidega muusikast on saanud ooperi etalon. Vaiksema laine-tusega prantsuse romantiline ooper alles hakkab meie teadvuses juuri ajama.

Eelmine kohtumine prantsuse ooperiga oli viis aastat tagasi, kui toodi lavale Offenbachi "Hoffmanni lood". Händrik Krumm laulis seal ühe oma hiilgeosadest.

Kas "Manon" jääb hinge läbi aastate, seda näitab aeg. Praegu, verivärskete muljetega, võib ütelda, et teater on mõned punktid kirja saanud, teist sama palju võib etenduse küpsedes veel tulla, kui...

Lavastuse kordaminekute hulka kuulub kindlalt Eldor Renteri töö. Kujunduse võtmeks on William Hogarthis maafiseeria "Liiderdaja elu", mille valmimisega eraldab

ooperi tegevuse ajast (1721) vaid tosin aastat. Hogarthis stiilis pildiseerias vahe-eesriidel ja moritaadilaulja laadaplakatil kajastubki ju lühidalt kogu Manon Lescaut' lugu. Laval on tõepoolest pildid kolmes suures raamis, mida must foon eriti esile toob. Märkimisväärne on lavapiltide värvigamma, rõhutades tegevuskoha eripära ja saavutades täiskõla just koos kostüümidega. Viimased on aga saavutus omaette — daamidil väga neid kaunistavad, meestel kulla ja karralisemad kogu eesti teatri ajaloo jooksul. Need pole stiilsed ja kaunid mitte ainult kavandite poolest, vaid ka teostuselt ja ilusad lähedaltki vaadatuna. Teater võib olla uhke oma suurepärase rätsepmeisterite üle.

Soome Rahvusoperi peanäitejuht Jussi Tapola külalislavastajana on ooperi lahendanud traditsioonilises laadis, olles ühel joonel mitme Arne Miku lavastusega. Jussi Tapolal tundub olevat tugev maalikunsti kompositsiooni tajumise — lavastuses on väga maalilisi stseeni-asetusi (eriti massistseenides, II vaatuse kvartetis, kloostripildis jne.). Leidlik idee on näidata kogu "Manoni lugu" nagu moritaadilauljate poolt esitatuna (selliseid saatuslikke lugulaule pajatades nood

ju laadalt laadale käisidki). Ent kloostriteenri ja Manoni teenijanna samastamine tänavaulikutega (eriti II vaatuse õhtusöögi aeg ja kloostripilt) paistis küll liialdusena. Mõnes massistseenis tundus, et kooril ei olnud oma lavalised ülesanded päris selged või ei teostanud nad siis lavastaja poolt mõeldut.

Solistidest valitsevad lava loomulikult Manon (Anu Kaal) ja ševaljee Des Grieux (Ivo Kuusk). Mõlema nüansirikas, siiras ja sügavalt emotsionaalne mäng on kõitev, vokaalselt tunnetatud partiid esitatakse suure sisemise soojusega. Ka lavastuslikult on nende osad kõige enam välja töötatud.

Toreda buforollil on loonud Rostislav Gurjev (Guillot), jäädes igati hea maitse piiridesse. Väino Puura kerglavastusliku Lescaut's tahtnuks aga näha rohkem mehishust, Hans Miihlbergi robustsusele kaldub Bretignys pigem elegantsi, Uno Kreeni Bartolo—don Basilio laadis krahv Des Grieux's härrasmehe hoolitsevat muret poja pärast. Minimaalselt on lavastajal mõeldud läbi ka Pousette'i—Javotte'i—Rosette'i (Sirje Puura, Riina Kadaja, Marika Eensalu) laval viibimine ja nii nad poole ajast "mööbli rollis" ongi.

Vokaalpartidega tuldi üldiselt

kenasti toime (mõned intonatsioonivead ja ebatäpsused tuleb kanda etenduse verivärskuse arvele). Orkester andis oma osa võrdlemisi tagasihoidlikult.

Teatrid on "Manoni" teatavasti enamasti mänginud kupüüridega. Lühendamist on ka "Estonias", siiski on muusikas korduvat palju ja tekib venimise tunne. Ilmselt on üldlevinud esituspraktika siiski õigustatud.

Hulga kütitavusi tekitab ooperi tekst (s.t. tõlge), kohati on see lausa ebaloogiline. Sellised probleemid oleksid olematud, kui teos esitataks originaalkeeles. Asi on vaid selles, et itaalia, vene, soome, ehk ka saksa ja inglise keelega saadakse vahest hakkama, aga prantsuse keel on meie maavillasuse puhul vist küll utopia. Sellest annab tunnistust kas või etendusel kõlanud "ševaljöö" ja "degrijee" ('ševaljee' ja 'degrijöö' asemel).

Jaa, prantslasliku prantsuse ooperi on "Estonial" veel pikk maa minna (kui just lendama ei õpi).

Ühe lootustandva vekslil julgen veel küll välja pakkuda: dirigent Arvo Volmeri. See seni väljapaistvalt andekas orkestridirigent on ooperigi tunnetamise poole astunud juba õige tubli sammu.

PILLE PALM